

Kungsgatan

- funderingsfrågor, tips på högläsning och fördjupningsuppgifter

Ämne: Svenska, SVA

Årskurs: 7-9, Gymn, Vux

Lektionstyp: reflektion och diskussion, skrivövning

Lektionsåtgång: 2-5

Introduktion

Kungsgatan skildrar bland annat urbaniseringen av Sverige.

Vad vet ni i gruppen om urbanisering?

Ta reda på mer om hur den gick till i Sverige.

Har du elever som har sin bakgrund i flera länder?

Hur är det i de länderna?

Är de urbaniserade?

Prata om skillnaden mellan land och stad, mellan bönder och arbetare och håll utkik efter det när ni läser.

Läs Susanna Alakoskis förord, fundera över vad hennes text ger er för tankar om vad boken handlar om.

Vad blir ni nyfikna på?

Påminner hennes berättelse om sin egen flytt till staden Göteborg om något i era egna liv?

Funderingsfrågor

Frågorna kan användas som en kontroll av att man har förstått det man läst. För många frågor kan störa läsningen, en del frågor passar bra ensamma som en mer fördjupande uppgift. Använd dem efter eget huvud och lust.

- Adrian och hans far, sidorna 11-15

Beskriv Adrian.

Beskriv hans pappa.

Vad får ni reda på om Stockholm?

Lärarrummet för lättläst
lattlast.se/larare

- **Humla by, sidorna 16-22**

Vad får du reda på om Marta?

- **Uppbrottet, sidorna 23-27**

Vad tycker Adrian om att leva i byn?

Vad är fallandesjuka?

- **En bondson i Stockholm, sidorna 28-31**

Vad är ett problem för Adrian i Stockholm?

Vad är ditt intryck av Kungsgatan?

Varför tycker Adrian om att gå där, tror du?

- **Cykelbud, sidorna 32-35**

Vad är Adrians första jobb?

- **Arbetslös, sidorna 36-39**

Varför flyttar Adrian ut?

- **Hemlös, sidorna 40-43**

Vad gör Adrian när han är hemlös?

- **Bygget, sidorna 44-48**

Vad gör Modén för att skoja med Adrian?

Är det vanligt med sådana skämt på arbetsplatser idag, tror du?

- **Brevbärare, sidorna 49-53**

Vad händer när Adrian får ett eget distrikt att dela ut post i?

- **Ett besök i Humla by, sidorna 54-57**

Hur reagerar hans mamma när Adrian kommer hem?

- **Marta, sidorna 58-63**

Hur går det för Marta i Stockholm?

- **Jenny, sidorna 64-68**

Vad händer när Adrian och Marta möts i Stockholm?

- **Glädjeflickan, sidorna 69-72**

Varför slutar Marta på kaféet?

Vad är gonorré?

- **Svartsjuk, sidorna 73-76**

Vill Adrian inte träffa Marta mer, tror du?

- **Ungdomsklubben, sidorna 77-80**

Vad är det för möte Adrian går på?

Vem är Tora?

- **Böckerna, sidorna 81-83**

Vad gör Adrian utmattad?

- **Hölasset, sidorna 84-88**

Vad tror du att Adrian tänker om dagen med sin pappa?

- **Smittad, sidorna 89-93**

Vad händer med Martas pengar?

Vad hjälper Dolly henne med?

- **Adrian och Marta, sidorna 94-99**

Tror du att Adrian förstår att Marta har en könssjukdom?

- **Sjukdomen, sidorna 100-103**

Tycker Adrian inte om Marta längre?

- **Utan ansvar, sidorna 104-106**

Varför kommer polisen till Marta?

- **Kasparson, sidorna 107-109**

Varför försöker Kasparson att ta livet av sig?

- **Sjukhuset, sidorna 110-113**

Om du var Adrian, hade du berättat för Marta att du var sjuk?

- **Förändringar, sidorna 114-118**

Vad är förändrat när Adrian lämnar sjukhuset?

Vad är sig likt?

- **Tora, sidorna 119-121**

”Du måste ha underliga tankar om oss kvinnor.”

Vad tror du att Tora menar med det?

- **En arbetare dör, sidorna 122-123**

Varför dör Modén?

- **Märkt av sjukdom, sidorna 124-129**

Vad har Marta kvar när hon lämnar sjukhuset?

- **Ett sista möte, sidorna 130-135**

Varför skojar Adrian med den nye pojken?

Hur låter Kungsgatans sång?

Diskutera och skriv

Både Adrian och Marta lämnar Humla by för Stockholm.

Varför vill de inte stanna på landet?

Det är inte så lätt att starta ett nytt liv i storstaden.

Prata om vad Adrian och Marta gör för att klara sig.

I bondesamhället är det ganska givet redan när man föds vad man ska göra när man är vuxen. I staden finns en större frihet.

Marta och Adrian kan inte få vilka jobb som helst.

Hur ser det ut idag?

Vilken frihet tycker ni att man har att påverka hur man ska leva och vad man ska arbeta med?

Prata om både möjligheter och hinder.

Skriv en egen text om hur det är idag, jämför med hur det var för Adrian och Marta.

Högläsning

Som originaltext har vi använt Kungsgatan, utgiven av Bokförlaget Bra Böcker, tryckt 1978.

Inledningen

Sidorna 7-9, från Den gången Adrian... till och med Han hade talat tillräckligt.

Prata om era intryck av det här avsnittet.

Vad lägger ni märke till?

Hur skulle ni säga att stämningen är?

Hur märker ni att Adrian är van vid hästarna?

Hur ser Adrians framtid ut?

Gör en lista över ord som är nya för er. Vad är det för ord?

Om Kungsgatan

Sidan 36, från Genom Kungsgatan... till och med som råttgångar nedåt i jorden

Ett stycke att närläsa.

Vad berättas om Kungsgatan i den här texten? Kan ni hitta liknelser? Överdrifter?

Vilken effekt har det till exempel att räkna upp "skolklasserna, turistleden, förstamajtågen, de furstliga kortegerna." tillsammans? I meningen efter står att "Kungsgatan är glädjeflickornas gata." Vilken effekt har det att glädjeflickorna står för sig?

Vilket intryck får ni av Kungsgatan som plats när ni läst texten?

Pröva att göra något liknande med en plats som ni känner till väl.

Arbeta kanske tillsammans?

Arbetarnas bildning

Sidorna 236-237, från När småförhandlingarna var... till och med Med tårade ögon såg han Fagerlind gå tillbaka neråt salen.

Vad händer i det här avsnittet?

Vad är det för olika utbildningstyper som nämns i texten? Hur hänger de ihop?

Vad menar Fagerlind när han pratar om ”samhörighetskänslan med klassen”?

Hur ser tillgången till utbildning ut idag? Är det viktigt att ha en hög utbildning?

Jämför din egen utbildning med din familj och dina släktingars utbildning.

Du kan också se på dina vänner.

Har ni liknande utbildning?

Utifrån det, vad betyder utbildning för dig?

Diskutera i gruppen. Skriv en egen text.

ADRIAN OCH HANS FAR

Adrian växte upp i en by som hette Humla.
Hans föräldrar var bönder.
Han hade inga syskon.
Humla by låg i Södermanland,
ungefär sex mil från Stockholm.

När Adrian var sju år gammal
besökte han Stockholm för första gången.
Året var 1915.

Det var midsommar.
Då ville människor pynta sina hem
med blommor och blad.
Adrian och hans far åkte till Stockholm
för att sälja björklöv.
Fadern lovade att Adrian skulle få köpa en piska
när de var i staden.

Mitt i natten for de iväg med häst och vagn.
Vagnen var lastad med björklöv.
Det var midsommarafton.

I den ljusa sommarnatten åkte de förbi
gårdar och fält.
Så småningom fick de sällskap med andra bönder
som också skulle sälja löv i Stockholm.

Adrian försökte hålla sig vaken
men till sist blev han så trött att han somnade.
När han vaknade var de mitt i Stockholm.
Fadern svängde in på Kungsgatan
med häst och vagn.

Strax därpå var de framme vid Hötorget.

Där stannade de
bland andra bönder som också sålde löv.
Det var inte särskilt mycket folk på gatorna.
De flesta människor var lediga från sina arbeten
eftersom det var midsommarafton.

Många hade rest till landet.
Några berusade män vinglade omkring
bland hästarna och vagnarna på torget,
men de var inte intresserade av att köpa löv.

Timmarna gick.

Då och då sålde en bonde lite löv,
men ingen kom för att köpa av Adrians far.
En blå spårvagn for förbi på Kungsgatan.

– Ska vi gå och köpa piskan nu? frågade Adrian.

– Nej, vi måste sälja löven först, svarade fadern.

– Bara det inte dröjer för länge, sa Adrian.
Affärerna stänger väl snart.

De flesta bönderna hade redan börjat åka hem.
Det fanns inte många vagnar kvar på torget.

Adrian skämdes för sin far.
Han tyckte att fadern var dålig på att sälja.
Det gick en timme till.
Sedan kom några unga män gående.
De stannade och tittade på löven.

– Vi köper hela lasset, sa en av männen.
– Behöver ni så mycket löv? frågade Adrians far.
– Ja, vi har dans hemma i kväll, svarade mannen.
Vi köper hela lasset om du kör hem det till oss.

Fadern nickade.
Männen gick före och visade vägen.
Adrian och hans far kom efter med häst och vagn.
När de hade gått några kvarter
stannade männen framför en port.

– Här är det, sa en av dem.
Lägg löven här.
Vi går in och hämtar pengar så länge.

Fadern började lassa av löven på trottoaren.
När han var färdig ställde han sig att vänta.
Tiden gick.

– De kommer kanske inte tillbaka, sa Adrian.
– Jo, det gör de säkert, svarade fadern.
De har nog bara blivit försenade.

Men det syntes att han började bli orolig.
Det var konstigt att männen
inte hade kommit tillbaka med pengarna än.

Efter en stund närmade sig en polisman.
Han pekade på högarna med löv.

– Ta bort skräpet från trottoaren, sa han.

Fadern lydde.
Han lassade på löven på vagnen igen.
Adrian tänkte på piskan.
Han förstod att de inte skulle hinna köpa den.
Nu hade alla affärer säkert stängt.

– De har lurat oss, sa Adrian.
De kommer inte tillbaka.

Fadern såg fundersam ut.
Han öppnade porten och gick in i huset.
Ingen verkade bo där.
Det var ett hus med stängda kontor.
På andra sidan huset fanns en annan port
som ledde ut till en annan gata.

Fadern kom tillbaka.

– Männen gick kanske ut på andra sidan,
sa han till Adrian.

HUMLA BY

– Ja, det är klart, svarade Adrian.
De har skojat med oss.

– Det ska vi väl ändå inte tro, sa fadern.
Vi väntar tills klockan blir två.
Sedan kör vi.

De stod tysta bredvid hästarna och väntade.
Klockan blev två
men fadern ville ändå inte åka.

– Tänk om de kommer tillbaka, sa han.

Först klockan tre
gav Adrian och hans far sig iväg.
De körde smågator tills de kom ut på Kungsgatan.
Sedan följde de gatorna upp mot Söder.
De stannade vid en soptipp och slängde löven,
innan de fortsatte hemåt.
Adrian satt tyst och var sur.

– Vi köpte ingen piska, sa han.
– Du får den en annan gång, svarade fadern.
– Det blir nog aldrig av, sa Adrian.
– Tyst nu! Nu kör vi hemåt! sa fadern.

Han manade på hästarna.
Det var en lång väg tillbaka till Humla by.

Humla by låg på en kulle.
Runt kullen bredde fälten ut sig.
Fälten sluttade ner mot en å.
Längre bort fanns skogen.

Adrian växte upp i byn
som ett ganska ensamt barn.
Han var van att klara sig själv.
Föräldrarna ägnade sin mesta tid åt arbete.
De skötte djuren, åkrarna och hemmet.
De levde ett enkelt liv,
men de hade gott om mat.
De behövde aldrig svälta.

Adrian hade bara en lekkamrat.
Det var en flicka som hette Sigrid.
Hon var ett år äldre än Adrian.
Hon bodde i en annan bondgård i Humla by
och var också enda barnet.
Hon hade haft en syster,
men systemern hade dött.
Adrians föräldrar ville
att Sigrid och Adrian skulle gifta sig så småningom.